

staar deri, at den Tillid, der i tidligere Aar er vist Landbruget fra Kapitalens Side, og under Hensyn til hvilken der er anbragt meget betydelige Summer i Landbruget, dels ved Køb, dels ved Prioritetslaan og dels i Form af personlig Kredit til Landbrugeren, er flaaet om til en Mistillid, hvorved Landbruget berøves en væsentlig Del af de Penge-midler, som det ikke kan undvære, og som det under de forhaandenværende Forhold er udelukket fra selv at kunne forskaffe sig andetsfeds. Den Landmand, som nu er saa uheldig at faa et Prioritetslaan op sagt og ikke har velhavende Frønder og Venner, der ville støtte ham, staar hjælpeløs, selv om hans Ejendom er fuldstændig i Stand til at forrente Beløbet og mere til, og den Landmand, som faar sin Driftskapital bestaaende og paa Grund af den tilstedeværende Mangel paa Købelyst er ude af Stand til at ordne sine Forhold ved Salg underhaanden, tvinges ind paa en Driftsmaade, hvorved Ejendommen udsættes for i Løbet af nogle Aar at blive saaledes forsvømt og udpint, at der senere behøves lang Tid og store Bekostninger til at restituere Jordens og Besætningens forringede Dbeevne.

Endnu ere vi kun ved Begyndelsen af dette Onde, endnu har det ikke faaet Tid til at brede sig og flaa dybere Rødder, og endnu ere de gode og veldrebne Ejendomme blevne nogenlunde uberørte deraf; men for hvert Aar, der gaar hen, og for hver Tvangsauktion, der bliver afholdt, vil det vokse et Stykke, bestandig hurtigere og bestandig paa en mere ondartet Maade; ingen Landmand, der arbejder med fremmede Penge som sekundært Prioritetslaan eller som Drifts laan, kan føle sig sikker, hvor forsigtigt han end arbejder og har sat Tæring efter Næring, og om det end i første Række vil ramme Landbrugeren personligt, er det dog uundgaeligt, at det lige saa sikkert kommer til at ramme Landet og dets Velstand i det hele, fordi en Hovedproduktionskilde lammes, oven i Købet paa en Tid, hvor hele Samfundets Kamp for Tilværelsen kræver alle Kræfters Virksomhed.

Denne Fare, som truer Landbruget fra Kapitalens Side, er fremkommen derved, at den allerstørste Del af Landbrugets sekundære Prioritetslaan og af den personlige Kredit, hvormed det arbejder, er ydet det af Privatpersoner, der enten ganske mangle Evnen til og Forudsætningerne for at kunne overse Forholdene og de videre Følger af deres egne Dispositioner, og derfor blindt lade sig lede af Stemningens Slagord, som for Tiden er blevet „set ikke Penge i Landbruget“, eller, fordi de staa isolerede og uden sælles Ledelse og Sammenhold, ræsonnere derhen, at den enkelte ikke formaar at forandre Forholdene og lede Udviklingen ind i andre Baner, og at man derfor bør lade Hensynet til den egne personlige og nærmeste Interesse være bestemmende for sine Dispositioner, selv om man derved kommer til at staa andre og bidrage til at paaføre Samfundet i det hele væsentlige Tab. At paalægge de private Kapitalister en Forpligtelse til at tilsejtte de Hensyn, som de mene at skyldes deres egne Interesser, lader sig selvfølgelig ikke gøre, og der maa derfor findes en anden Maade, paa hvilken de Kapitaler, som Landbruget hidtil har benyttet og ikke kan undvære, men som nu undrages det, kunne føres tilbage dertil.

Ser man hen til den Maade, hvorpaa den disponible private Kapital, som hidtil har været absorberet af Landbruget, og som under normale Forhold vilde have tilflydt dette, nu under de forhaandenværende Forhold anbringes, saa vil man finde, at denne Kapital — forsaavidt den ikke søger at finde Anbringelse uden for Landet — staa om at opnaa Anbringelse i kjøbenhavnste eller frederiksbergste Ejendomme, selv om der med Føje kan gøres Indvendinger med Hensyn til den virkelige Sikkerhed, eller anvendes til Indkøb til høje Priser af saadanne Børs papirer, som for Tiden endnu nyde almindelig Tillid, eller hengemmes til fremtidig Benyttelse under bedre Forhold ved midlertidig Indsættelse i en Sparekasse, en Bank eller andet Pengeinstitut, hvor der ikke er Trang til Kapitalen, og denne derfor kun ligger og fylder op og gør Skade. Betegnende for Situationen er Overformynderiets Bægring ved at modtage kontante Summer over 1,000 Kroner.

Det er denne arbejdsledige og overflødige Kapital, som det gælder om at opsamle og beskæftige ved at føre den derhen, hvor den behøves og kan gøre Nytte ved at støtte det til Trods for alle andre Kalamiteter endnu junde Agerbrug og beskytte det mod den Fare, som truer det fra de private Kapitalisters Mistillid.

Til Opnaaelsen heraf behøves en Centrallaanekasse, der er organiseret saaledes, at dens Bestyrelse sidder inde med indgaende Kundskab baade til Landbrugsforshold og til Finans- og Bankforshold og udnævnes paa en saadan Maade, at der deri kan ligge den størst mulige Garanti for, at den fortjener den Tillid, uden hvilken Laanekassen ikke kan